

Høring av læreplan for nytt valgfag i norsk tegnspråk

Status

Innsendt til Utdanningsdirektoratet

Innsendt og bekreftet av instansen via: akk@skolenes.no

Innsendt av

Asgeir kabuba Kjeldstad

Innsendt dato

28. april 2026

På vegne av

Skolenes landsforbund, Tegnspråkfaglig utvalg

Målgruppe

Organisasjon (Privat)

Stilling

Forbundssekretær

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte organisasjon.

1. Om høringen

På oppdrag fra Kunnskapsdepartementet sender Utdanningsdirektoratet utkast til læreplan for et nytt valgfag på ungdomstrinnet på høring. Høringen er åpen for alle, og alle som ønsker det kan uttale seg. Frist for innspill er 30.april.

Innspill i denne høringen vil gi oss et grunnlag for det videre arbeidet med å vurdere om faget skal innføres og hvordan læreplanen bør utformes. Vi ber i denne høringen derfor om synspunkter på både om faget skal innføres, eventuelle konsekvenser og om innholdet i faget og læreplanen.

2. Bakgrunn - hvorfor et valgfag i norsk tegnspråk?

Norsk tegnspråk er ett av Norges offisielle språk, anerkjent som et fullverdig språk. Valgfag i norsk tegnspråk for ungdomstrinnet vil kunne bidra til å synliggjøre og øke interessen for tegnspråk, og vil kunne bidra til rekruttering i faget.

Et valgfag i norsk tegnspråk på ungdomstrinnet vil inngå som et av valgfagene som er mulig for skolene å tilby, og skal kunne gi elever mulighet til å bli litt kjent med norsk tegnspråk. Et tilbud i dette valgfaget skal bidra til å synliggjøre språket og det språklige mangfoldet i Norge. Et tilbud i valgfag norsk tegnspråk skal være for alle elever, og vil kunne treffe elever med både mye og lite forkunnskaper om og i språket, være tegnspråklige eller ha en tilknytning til tegnspråklige miljøer. Det betyr at innhold i læreplanen må kunne tilpasses den enkelte elev og være på et realistisk nivå for en mangfoldig elevgruppe.

Valgfag i norsk tegnspråk vil skille seg ut som det første språkfaget blant valgfagene på ungdomstrinnet. Utviklingen av læreplanen som nå er på høring bygger på erfaringer fra forsøk med valgfag i tegnspråk ved Nattland skole i Bergen kommune. Utdanningsdirektoratet har samarbeidet med Statped om forslaget til læreplanen som nå høres. Underveis i arbeidet har vi hatt dialogmøter med relevante organisasjoner og ressurspersoner med erfaring fra opplæring i tegnspråk.

Om valgfag på 8.-10. trinn

For skoleåret 2025/26 tilbys det 16 ulike valgfag på ungdomstrinnet. Det er kommunen som bestemmer hvilke valgfag den enkelte skole skal tilby. Kommunen plikter å tilby to ulike valgfag per skoleår ved hver skole. Timetallet i valgfag skal fordeles med 57 timer på hvert trinn.

Valgfagene skal bidra til økt motivasjon og læring for elevene, bygge på elementer fra fellesfagene og gjøre opplæringen mer praktisk, variert og relevant. I LK20 har vi lagt vekt på at læreplanene for valgfagene skal ha et realistisk omfang ut fra timetallet. I tillegg skal læreplanene for valgfagene ha en god sammenheng mellom overordnet del og læreplaner for fag. Strukturen i læreplanene for valgfag er forskjellig fra de øvrige fagene ved at de ikke har egne deler om grunnleggende ferdigheter og tverrfaglige temaer, og de har et avgrenset antall kompetansemål.

Ordningen for valgfagene innebærer at elevene skal kunne velge samme fag alle tre år eller velge ulike fag hvert år. Hvis de velger samme fag, er det den samme læreplanen og de samme kompetansemålene som gjelder. Det betyr at elevene skal vurderes opp mot de samme kompetansemålene ved sluttvurdering i faget. Dette gjelder for alle valgfagene som tilbys på 8.-10. trinn. Når vi nå vurderer å innføre et nytt valgfag, som er et språkfag, ønsker vi innspill på vurderingstekstene i læreplanen og vurderingsordningen i faget.

Kompetansekravet til den som skal undervise i valgfag skiller seg også ut fra øvrige fag i skolen. Dette er regulert i forskrift til opplæringsloven §§ 12-5 og 12-6.

3. Høringsspørsmål

Vi spør både om valgfaget norsk tegnspråk bør innføres, hvilke konsekvenser det kan ha å tilby et slikt fag, om innholdet i faget og vurderingsordningen. Utkast til læreplanen ligger i vedlegg.

Støtter du/dere forslaget om å innføre et valgfag i norsk tegnspråk?

✕ Nei

Kommentar

Vi støtter intensjonen om å øke tilgjengeligheten til norsk tegnspråk og styrke bevisstheten om språk og kultur. Likevel vurderer vi at innføring som valgfag ikke er riktig modell. Tegnspråk bør heller styrkes som et språkfag på linje med andre fremmedspråk. Som valgfag risikerer man å senke fagets status og gi et inntrykk av at det er et interesse- eller «krydderfag», fremfor et fullverdig språk.

Hvilke positive og negative konsekvenser kan et nytt tilbud med norsk tegnspråk medføre?

Eventuelle konsekvenser kan for eksempel handle om dimensjonering av tilbud i kommunen og for elevene, lærerkompetanse eller behov for støtteressurser i undervisningen. Videre kan det handle om eventuelle overlappende kompetanse i andre fag, som fremmedspråk tegnspråk.

Kommentar

Positive konsekvenser kan være økt tilgjengelighet til tegnspråk, større bevissthet om døves språk og kultur, og økt interesse for videre utdanning innen tegnspråk. Det kan også bidra til inkludering og redusere opplevelsen av utenforskap for tegnspråkbrukere.

Samtidig er det flere betydelige utfordringer. Det er allerede mangel på kvalifiserte lærere i tegnspråk, både i byer og distrikter, og et nytt valgfag kan forsterke denne mangelen og gå utover tilbudet til elever som har tegnspråk som førstespråk. Videre er timetallet lavt, noe som gir begrensede muligheter for reell språklæring. Det er også utfordringer knyttet til nivåforskjeller blant elever og hvordan undervisningen skal organiseres.

Har læreplanen et innhold som er relevant for grunnleggende opplæring i norsk tegnspråk?

Vet ikke

Kommentar

Læreplanen inneholder relevante elementer, men flere formuleringer fremstår som uklare eller på et for høyt nivå sett opp mot timetallet og elevenes forutsetninger. Begrepsbruk og ambisjonsnivå bør gjennomgås for å sikre at innholdet er realistisk og tilpasset rammene for et valgfag.

Legger kompetansemålene til rette for lokal tilpasning?

Nei

Kommentar

Flere kompetansemål, som for eksempel å «utforske tegnspråklige arenaer», forutsetter tilgang til ressurser og miljøer som ikke finnes i alle deler av landet. Dette gjør lokal tilpasning krevende, særlig i distriktene, og kan føre til ulik kvalitet på opplæringen.

Beskriver kjerneelementene det mest sentrale innholdet?

Vet ikke

Kommentar

Kjerneelementene berører sentrale aspekter ved språk og kommunikasjon, men det er usikkerhet knyttet til om de er tilstrekkelig presise og tilpasset nivået for et valgfag. Enkelte formuleringer kan bidra til å svekke fagets status.

Ivaretar kompetansemålene det viktigste elevene skal lære?

Nei

Kommentar

Kompetansemålene fremstår som enten for ambisiøse eller for lite tilpasset rammene. Språklæring krever tid og progresjon, og det er vanskelig å oppnå dybdelæring innenfor det foreslåtte timetallet.

Fungerer tekstene om vurdering som støtte i vurderingsarbeidet?

Nei

Kommentar

Vurderingsordningen oppleves som lite hensiktsmessig. Elever vurderes etter samme kompetansemål uavhengig av om de har hatt faget i ett eller tre år, noe som svekker muligheten for reell vurdering og progresjon. Dette bidrar til å undergrave fagets faglige tyngde.

Legger læreplanen til rette for en praktisk, variert og motiverende opplæring?

Vet ikke

Kommentar

Tegnsspråk er i seg selv et praktisk og visuelt språk som egner seg for variert opplæring. Samtidig vil manglende lærerkompetanse og begrensede ressurser kunne gjøre det vanskelig å realisere dette i praksis.

Har læreplanen et realistisk omfang sett opp mot timetallet?

Nei

Kommentar

Timetallet vurderes som for lavt til å oppnå grunnleggende ferdigheter i et språk. Språklæring krever tid, repetisjon og praktisk bruk, noe det ikke legges tilstrekkelig til rette for.

Om vurderingsordningen: Elevene kan velge det samme valgfaget alle tre årene på ungdomstrinnet. Det betyr at det er den samme læreplanen og kompetansemålene elevene skal vurderes opp mot undervis- og i standpunktvurderingen uavhengig om de har faget i ett år eller i tre år. Dette gjelder for alle valgfagene som tilbys på 8.-10. trinn. Når vi nå vurderer å innføre et nytt valgfag, som er et språkfag, ønsker vi innspill på vurderingsordningen i faget. Legg gjerne inn dine/deres synspunkter og kommentarer på dette i feltet under.

Kommentar

Vurderingsordningen bør endres. Det er ikke faglig forsvarlig å vurdere elever etter samme kompetansemål uavhengig av om de har hatt faget i ett eller tre år. Et språkfag bør ha tydelig progresjon, for eksempel nivåinndeling over flere år, tilsvarende andre fremmedspråk. Slik ordningen er foreslått nå, fremstår faget som lite forpliktende og med lav faglig status.

Generell kommentar

Vi stiller oss positive til intensjonen bak forslaget om å gjøre norsk tegnspråk mer tilgjengelig i skolen og bidra til økt kunnskap om språk, kultur og identitet. Et slikt tiltak kan ha viktige inkluderende effekter og bidra til økt interesse for tegnspråk i samfunnet.

Samtidig vurderer vi at forslaget i sin nåværende form har flere vesentlige svakheter. Den mest grunnleggende utfordringen er mangelen på kvalifiserte lærere i tegnspråk, som allerede i dag gjør det vanskelig å oppfylle eksisterende rettigheter til opplæring i og på tegnspråk. Innføring av et nytt valgfag kan forsterke denne utfordringen og risikerer å gå på bekostning av tilbudet til elever som er avhengige av tegnspråk i sin opplæring.

Videre mener vi at organiseringen som valgfag er uheldig. Tegnspråk er et fullverdig språk, og bør behandles som dette i skolesystemet. Som valgfag kan det oppfattes som et interessebasert tillegg med lavere status, noe som kan svekke både fagets posisjon og elevenes læringsutbytte. Vi mener det bør vurderes løsninger som gir faget høyere faglig tyngde og tydeligere progresjon, for eksempel som et språkfag på linje med andre fremmedspråk.

Vi er også kritiske til omfang, ambisjonsnivå og vurderingsordning. Språklæring krever tid, kontinuitet og progresjon, og det foreslåtte timetallet gir begrensede muligheter for å utvikle reell kompetanse. At elever vurderes etter samme kompetansemål uavhengig av opplæringens varighet, fremstår som lite faglig hensiktsmessig og bidrar til å svekke fagets seriositet.

I tillegg mener vi at deler av læreplanen bør gjennomgås med tanke på begrepsbruk og nivå. Enkelte formuleringer fremstår som uklare eller lite realistiske sett opp mot lokale forutsetninger, særlig når det gjelder tilgang til tegnspråklige arenaer og ressurser.

Oppsummert mener vi at forslaget har gode intensjoner, men at det i sin nåværende form ikke i tilstrekkelig grad sikrer kvalitet, likeverdighet og faglig tyngde. Vi anbefaler at det arbeides videre med alternative modeller som styrker tegnspråk som språkfag, samtidig som lærerkompetanse og rammebetingelser forbedres.

Med hilsen

Hedda Birgitte Huse
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent